

Futbol Antrenörlerinin Meslek Etiğine Karşı Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi**

İzzet TUZER¹

Ali Gürel GÖKSEL^{*2}

¹Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, MUĞLA

²Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, MUĞLA

 DOI: 10.31680/gaunjss.1387525

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 07.11.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 11.12.2023

Yayın Tarihi / Published: 26.12.2023

Öz

Meslek etiğine sahip, alanında uzman, sorumluluk bilinci yüksek ve aynı zamanda hoşgörü sahibi olan antrenörlerin branşa sundukları olumlu etkilerin yanında, meslek etiği dışında davranan, yeterli donanım, bilgiye ve beceriye sahip olmayan antrenörler de olumsuz etkilerde bulunabilmektedir. Sporcuların, etik dışı davranışlara sahip olan antrenörler tarafından yetiştirilmesi sporda etik kavramını ve anlayışını zedeleyebilecek bir durumdur. Çalışmanın amacı, futbol antrenörlerinin meslek etiğine karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi ve çıkan sonuçların önerilerle birlikte literatüre kazandırılmasıdır. Araştırmanın evrenini Muğla ilinde futbol antrenörlük belgesine sahip bireyler, örneklemini ise antrenörlük belgesine sahip olan ve aktif olarak görev yapan veya yapmayan futbol antrenörleri oluşturmaktadır. Çalışmaya veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu, antrenörlerin etik kavramına karşı tutum ve davranışlarını ölçmek amacıyla Kayır ve Özbek (2019) tarafından geliştirilen "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği (AMEDÖ)" kullanılmıştır. Bu doğrultuda Google form üzerinde hazırlanan anket formu aracılığıyla 115 gönüllü katılımcının verilerine ulaşılmıştır. Ölçek puanlarının normal dağılım gösterip göstermediğini anlamak amacıyla basıklık (kurtosis) ve çarpıklık (skewness) analizi, normal dağılım göstermeyen gruplarda gruplar arasındaki farklılıkları test etmek amacıyla kullanılan Kruskal Wallis-H testi ve iki bağımsız grubun karşılaştırması için parametrik olmayan Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda cinsiyet değişkeni açısından kadın antrenörlerin lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Yaş, eğitim düzeyi, antrenörlük kademesi, antrenörlük süresi ve antrenörlük yapılan organizasyon değişkenleri açısından herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Antrenör, Futbol, Meslek Etiği

Investigation of Football Coaches' Attitudes and Behaviors Towards Professional Ethics

Abstract

In addition to the positive effects of coaches who have professional ethics, are experts in their field, have a high sense of responsibility and tolerance at the same time, coaches who act outside of professional ethics, who do not have sufficient equipment, knowledge and skills can also have negative effects. The training of athletes by coaches with unethical behaviors is a situation that may damage the concept and understanding of ethics in sports. The aim of the study is to examine the attitudes and behaviors of football coaches towards professional ethics and to provide the results of the study with recommendations and literature. The population of the study consists of individuals who have a football coaching certificate in Muğla province, and the sample consists of football coaches who have a coaching certificate and are actively working or not working. In order to collect data for the study, the personal information form prepared by the researchers and the "Coaches' Professional Ethical Behaviors Scale" developed by Kayır and Özbek (2019) were used to measure the attitudes and behaviors of coaches towards the concept of ethics. 115 football coaches voluntarily participated in the study. Kurtosis and skewness analysis, Kruskal Wallis-H test and Mann-Whitney U test were used to analyze the data. As a result of the analysis, a significant difference was found in favor of female coaches in terms of gender variable. No significant difference was found in terms of age, education level, coaching level, coaching period and organization of coaching.

Keywords: Coach, Football, Professional Ethics

* Sorumlu Yazar: Ali Gürel GÖKSEL

E-mail: aligoksel@mu.edu.tr

** TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012204633 proje numarası ile desteklenmiştir.

Giriş

Etik, bireysel ve toplumsal davranışları düzenlemekle beraber doğru ilişkiler kurmanın yöntemlerini araştıran ve irdeleyen felsefe dalıdır (Dinçer, 1997; Kentsu, 2007). Etik olan bir davranış, temelinde bilgiyi, kuralları, özveriyi ve sorumluluğu taşır. Bir başka deyişle etik, doğru davranışlar sergilemek, düşünme pratiği yapmak, kişiliği ve karakteri yansıtmaktır. Etik, toplum yaşantısında özverili ve bilinçli yapılan iş bölümleri sonucunda meslek etiği kavramını ortaya çıkarmıştır (Aydın, 2021). Meslek etiği, etik kavramının bir alt dalıdır. İnsan, hayatının büyük bir bölümünü oluşturan meslek yaşantısında bir etik anlayışa sahiptir. Bu anlayış içerisinde meslek etiği, bireylerin mesleklerinin gerekliliklerini yerine getirdikleri esnada karşılaştıkları durumlara tepki olarak nasıl davranmaları gerektiği ve bu davranışlarını yönlendirmelerine destek olan bir kavramdır (Çabuk ve İşgüden, 2020). Her meslek grubunda olduğu gibi antrenörlük mesleği içerisinde de antrenörlük mesleğini uygulayan kişilerin uymasının elzem olduğu belli başlı davranış ilkeleri vardır. Bu ilkeler o meslekte takip edilmesi gereken (istendik) davranışları ya da farklı bir deyişle meslek etiğini belirler. (Karataş, Caner, Kahyaoğlu ve Kâhya, 2019). Sporun ileriye taşınmasına destek olan bir meslek kolu olarak antrenörlük, ülkemizde her geçen gün gelişim gösteren meslek alanıdır (Sural, İlhan ve Esentürk 2018). Antrenör, sporcularının başarıya ulaşabilmesi için onları eğiten, bilgi ve birikimlerini aktaran, sporcuların teknik ve taktik anlayışını yükseltmeyi amaçlayan kişidir. Antrenör aynı zamanda, bireysel ve takım sporlarında öncelikle bireyi daha sonra grubu çalıştıran, antrenman programlarını organize eden ve bunun sonucunda düzenlenecek müsabakalar için sporcularını hem teknik hem de taktik açısından geliştiren kişidir (Cruickshank ve Collins, 2015). Antrenörlerin müsabaka öncesi, sırası ve sonrasında etik açıdan sergileyecekleri tutum ve davranışların sporculara da örnek olacağı düşünüldüğünden dikkat edilmesi gereken önemli bir durumdur. Tutum, bir durum karşısında ortaya konulan davranış şeklidir. Davranış ise, kişinin gösterdiği tepkinin genel adıdır. Bu kavramlara göre etik kavramı ile antrenörlüğün ortak yolu tutum ve davranıştır. Sporun içerisindeki kurallar antrenör kadar antrenörün sorumlu olduğu sporcular için de önem arz ettiğinden, bir antrenör kuralları meslek etiği çerçevesinde uygularsa hem kendi spor hayatını hem de çalıştırdığı sporcu grubunun spor hayatını başarıya yaklaştırmış olacaktır (Potrac, Jones ve Armour 2002). Antrenörlük mesleğinin içinde karşı karşıya kalınan etik dışı davranışlar antrenörlük kavramını ve spor kavramını olumsuz etkileyebilmektedir. Sporun içinde önemli bir yere sahip olan

antrenörler, sporun gelişmesine ve yayılmasına son derece önem verdikleri için etik dışı davranışlardan kaçınmalıdır (Dolaşır, 2006). Antrenörlerin davranışlarından etkilenen kesimleri göz önünde bulundurduğumuzda, antrenörlerin müsabakalar sırasında etik kavramına verdikleri değer yanı sıra yaşantılarında da etik kavramına uygun hareket etmelerinin önemli bir durum olduğu düşünülmektedir (Dolaşır-Tuncel ve Büyüköztürk, 2009). Antrenör açısından yazılı bir kural olmasa da meslek etiği, antrenörün davranışlarından, bilgi ve birikimlerinden faydalanan sporcular için son derece önemli olduğundan, etik kavramını benimseyen antrenörlerin çalıştırdığı oyuncu grubunun spor hayatı olumlu yönde ilerlerken, bu kavramdan uzak olan antrenörlerin çalıştırdığı oyuncu grubunun spor hayatı ise olumsuz yönde ilerlemektedir. Bu sebeple meslek etiği her meslek grubunda olduğu gibi sporun içinde antrenörlük mesleği adı altında da son derece önemlidir (Karakoç, Yüksek, Aydın, Karakoç, Yetiş ve Baydil, 2011). Bu düşünceden yola çıkarak meslek etiği altında antrenörlerden beklenen ve beklenmeyen davranışlar mevcuttur. Antrenörlerden beklenen davranışların başında, kendisinin etik kurallar çerçevesinde hareket etmesi ve etik kuralları benimsemesi gelmektedir. Bununla birlikte sporcularına da etik kavramını doğru bir dille anlatıp onların da etik kavramına önem vermesi gerektiğini vurgulaması son derece fayda sağlayacaktır. Sporun içerisinde yer alan her bir sporcuya eşit davranması, sporcularına ve rakiplerine sevgi ve saygı göstermesi, sporcunun performansından önce sağlığını önemsemesi, sporcular ile sağlıklı ilişkiler kurması, sporculara karşı samimi, güler yüzlü ve şefkatli olması bir antrenörden beklenen davranışlardır (Hadley, 2006). Bir antrenörün etik kavramına değer vermemesi en büyük sorunken, şiddeti ve şiddet içeren unsurları benimsemesi, kendisini takımdan, gruptan üstün görmesi aynı zamanda sporun içerisinde olmaması gereken uygunsuz hareketlerde bulunması bir antrenörün kaçınması gereken davranışlardır. Hileye, şiddete, performans arttırıcı ilaçlara, akademik bilgilere önem vermeden sporcuları antrene etmeye çalışması ve bununla beraber fiziksel, zihinsel ve ruhsal yönden sporculara zarar vermesi ise etik dışı davranışlara yani bir antrenörden beklenmeyen davranışlara örnektir (Eitzen, 2012). Antrenörlük mesleğinin içerisinde uygulanması elzem olan bu gereklilikler, mesleğin iletişim, kişilik ve ahlaki boyutunun önemine de vurgu yapmaktadır. Ortak bir amacı hayata geçirebilmek için antrenörler ellerindeki verileri ve tecrübelerini aktarmada etkili iletişim kanallarını değerlendirerek olumlu ilişkiler geliştirebilmeli, bu transfer sürecini etik değerler etrafında gerçekleştirmelidir (Akgül ve Mutlu, 2021; Duffy ve Passmore, 2010;

Tepeköylü, Öztürk ve Soy Türk, 2019; Yıldız ve Yıldız, 2020). Bu bilgilerden yola çıkarak söz konusu araştırmanın amacı, futbol antrenörlerinin meslek etiğine karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi ve çıkan sonuçların önerilerle birlikte literatüre kazandırılmasıdır.

Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: Cinsiyet değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

H2: Yaş değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Eğitim durumu değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Antrenörlük kademesi değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Antrenörlük süresi değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Antrenörlük yapılan organizasyon değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Muğla ilindeki “Futbol Antrenörlerinin Meslek Etiğine Karşı Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi” amacıyla yürütülen çalışmada nicel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel tarama modelinin kullanıldığı çalışmada, konuyu oluşturan durumlara, vakalara, kişilere, olaylara ya da nesnelere herhangi bir müdahalede bulunulmadan mevcut şartlarda ve olduğu şekliyle açıklamaya çalışılmıştır (Karasar, 2007).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Muğla ilinde futbol antrenörlük belgesine sahip bireyler, örneklemini ise çalışmaya gönüllü olarak katılan futbol antrenörleri oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından içerisinde kişisel bilgi formu ve antrenörlerin meslek etiği davranışlarını ölçebilmek amacıyla hazırlanan anketle birlikte elde edilen veriler, 9’u kadın 106’sı erkek olmak üzere toplamda 115 futbol antrenöründen elde edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

Değişkenler	n	%	
Cinsiyet	Kadın	9	7.8
	Erkek	106	92.2
Yaş	18-25 Yaş	55	47.8
	26-35 Yaş	24	20.0
	36-50 Yaş	25	21.7
	51-Yaş ve Üzeri	12	10.4
Eğitim Düzeyi	İlköğretim	5	4.3
	Lise	18	15.7
	Lisans	86	74.8
	Lisansüstü	6	5.2
Antrenörlük Kademesi	TFF Grassroots C	79	68.7
	UEFA B Lisans	21	18.3
	UEFA A Lisans	13	11.3
	UEFA Pro Lisans	2	1.7
Antrenörlük Süresi	4 Yıldan Az	64	55.7
	5-9 Yıl	23	20.0
	10 Yıldan Fazla	28	24.3
Antrenörlük Yapılan Organizasyon	Futbol Okulları	30	26.1
	1.ve 2. Amatör Lig	20	17.4
	Süper Amatör Lig	37	32.2
	Bölgesel Amatör Lig	7	6.1
	Profesyonel Ligler	21	13.8
Toplam	115	100	

Araştırma Yayın Etiği

Bu çalışmanın etik kurul onayı araştırma öncesinde 29.11.2022 tarih, 220183 protokol numaralı ve 144 sayılı karar ile Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmacılar tarafından belirlenen ölçek ve oluşturulan kişisel bilgi formu Google Form üzerinde düzenlenmiştir. Oluşturulan anket formu gerekli etik kurul izninin alınmasından sonra çalışmaya gönüllü olarak katılmak isteyen antrenörlerle elektronik ortamda çevrimiçi paylaşılmıştır. Çevrim içi anket formalarının doldurulabilmesi için 30 günlük bir süre belirtilmiş ve 30. günün sonunda geri dönüşü olan anket formları Google form veri tabanında kayıt altına alınmıştır. Veri toplama süreci araştırmacılar tarafından 1 Nisan 2023 tarihinde başlamış ve 1 Mayıs 2023 tarihinde sonlandırılmıştır. Veri toplama araçları toplamda iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde çalışmaya veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu ve ikinci bölümde antrenörlerin etik kavramına karşı tutum ve davranışlarını ölçmek için Kayır ve Özbek'in (2019) geliştirdiği "Antrenörlerin Meslek Etiği Davranışları Ölçeği (AMEDÖ)" kullanılmıştır. Toplamda 19 sorunun bulunduğu ve

beşli likert tipindeki AMEDÖ “Hiç Uymam (1), Az Uyarım (2), Orta Düzeyde Uyarım (3), Çok Uyarım (4) ve Tam Uyarım (5)” şeklinde değerlendirilmiştir. Ölçek bütünü için iç tutarlılık değerinin 0.96 olduğu, alt boyutların iç tutarlılık değerleri ise profesyonellik boyutu 0.94, saygı boyutu 0.84, sorumluluk boyutu 0.81, hoşgörü boyutu 0.78 olarak geçerlilik kazanmıştır. Büyüköztürk’e (2019) göre 0.70 olması gereken Cronbach’s alpha değerinin güvenilir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Verilerin analizi

Elde edilen verilerin analizleri yapılmadan önce normal dağılım gösterip göstermediklerini belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir (Tablo 2). ± 1 sınırları içerisinde yer alan çarpıklık ve basıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği kabul edilir (Büyüköztürk, 2019). Ulaşılan çarpıklık ve basıklık değerlerine göre verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiş ve bu nedenle non-parametrik testler uygulanmıştır. İkili gruplar arasındaki analizleri yapabilmek için Mann Whitney U testi, ikiden fazla olan grupların analizlerini yapmak için Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Yapılan Kruskal-Wallis H testiyle analiz edilen gruplar arasında herhangi bir fark bulunması durumunda Dunn’s çoklu karşılaştırma testi kullanılır. Ulaşılan verilerin güvenilirlik değerlerini tespit etmek amacıyla Cronbach’s alpha iç tutarlık katsayısı incelenmiştir. Ölçeğin genelinin iç tutarlık katsayısının 0.82, ölçeğin alt boyutları için iç tutarlık katsayılarının 0.60 ile 0.69 arasında değiştiği bulunmuştur. Elde edilen değerler sonucunda örneklem grubundan elde edilen verilerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Faktörlere göre ölçek puan dağılımı

	N	Min.	Max.	\bar{x}	Ss	Çarpıklık	Basıklık	α
AMEDÖ	115	67.00	95.00	85.2000	6.93225	-.464	-.442	0.828
Profesyonellik	115	31.00	45.00	40.6696	3.52117	-.487	-.544	0.698
Saygı	115	10.00	20.00	17.2174	2.25475	-.738	.365	0.657
Sorumluluk	115	7.00	15.00	14.5130	1.23093	-3.534	15.178	0.642
Hoşgörü	115	8.00	15.00	12.8000	1.92491	-.574	-.498	0.600

Bulgular

Bulgular bölümünde araştırmmanın amacı ve yöntemi doğrultusunda elde edilen verilerin analizleri sonunda ulaşılan bulguların tablolarına ve yorumlarına yer verilmiştir.

Tablo 3. Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin görüşlerinin Mann-Whitney U testi analizi

	Cinsiyet	n	S. O.	S. T.	U	p
AMEDÖ	Kadın	9	84.22	758.00	241.000	.014*
	Erkek	106	55.77	5912.00		
Profesyonellik	Kadın	9	79.44	715.00	284.000	.043*
	Erkek	106	56.18	5955.00		
Saygı	Kadın	9	77.72	699.50	299.500	.061
	Erkek	106	56.33	5970.50		
Sorumluluk	Kadın	9	64.39	579.50	419.500	.399
	Erkek	106	57.46	6090.50		
Hoşgörü	Kadın	9	80.56	725.00	274.000	.031*
	Erkek	106	56.08	5945.00		

*p<0,05

Tablo 3'e göre, yapılan ilişkisiz ölçümleri için Mann-Whitney U testi sonucunda, futbol antrenörlerinin cinsiyet değişkenine göre antrenörlük meslek etiği düzeylerinin profesyonellik (U=284.00; p<.05) ve hoşgörü (U=274.00; p<.05) alt boyutlarında kadın antrenörler lehine istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların yaş değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Yaş	n	\bar{x}	σ	S.O.	Kruskal-Wallis H	
						χ^2	p
AMEDÖ	18-25 Yaş	55	4.44	0.373	54.29	1.469	.689
	26-35 Yaş	24	4.53	0.394	62.89		
	36-50 Yaş	25	4.52	0.324	61.58		
	51-Yaş ve Üzeri	12	4.49	0.369	58.17		
Profesyonellik	18-25 Yaş	55	4.49	0.378	55.09	1.021	.796
	26-35 Yaş	24	4.55	0.440	62.61		
	36-50 Yaş	25	4.56	0.353	60.52		
	51-Yaş ve Üzeri	12	4.49	0.460	57.25		
Saygı	18-25 Yaş	55	4.27	0.624	57.70	.325	.955
	26-35 Yaş	24	4.34	0.592	61.07		
	36-50 Yaş	25	4.33	0.466	57.36		
	51-Yaş ve Üzeri	12	4.29	0.437	54.83		
Sorumluluk	18-25 Yaş	55	4.82	0.487	58.50	.232	.972
	26-35 Yaş	24	4.88	0.258	58.13		
	36-50 Yaş	25	4.85	0.320	58.26		
	51-Yaş ve Üzeri	12	4.77	0.456	54.92		
Hoşgörü	18-25 Yaş	55	4.14	0.681	51.96	4.467	.215
	26-35 Yaş	24	4.34	0.631	62.65		
	36-50 Yaş	25	4.36	0.480	60.64		
	51-Yaş ve Üzeri	12	4.47	0.731	71.25		

p>0.05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların yaş değişkenine göre AMEDÖ'den (p=.689>.05) aldıkları puanlar sonucunda herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır. Sonuçlar incelendiğinde profesyonellik (p=.796>.05), saygı (p=.955>.05), sorumluluk

($p=.972>.05$) ve hoşgörü ($p=.215>.05$) alt boyutlarında anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 5. Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Eğitim	n	\bar{x}	σ	S.O.	Kruskal-Wallis H	
						χ^2	p
AMEDÖ	İlköğretim	5	4.38	0.450	49.00	.697	.874
	Lise	18	4.51	0.393	61.11		
	Lisans	86	4.48	0.360	58.26		
	Lisansüstü	6	4.45	0.346	52.42		
Profesyonellik	İlköğretim	5	4.31	0.625	46.00	.967	.809
	Lise	18	4.54	0.428	61.83		
	Lisans	86	4.52	0.374	58.14		
	Lisansüstü	6	4.50	0.349	54.50		
Saygı	İlköğretim	5	4.35	0.379	57.80	.619	.892
	Lise	18	4.34	0.582	60.56		
	Lisans	86	4.29	0.582	58.15		
	Lisansüstü	6	4.20	0.430	48.42		
Sorumluluk	İlköğretim	5	4.66	0.577	46.50	1.884	.597
	Lise	18	4.83	0.383	59.42		
	Lisans	86	4.85	0.410	58.86		
	Lisansüstü	6	4.77	0.403	51.00		
Hoşgörü	İlköğretim	5	4.40	1.011	72.10	1.149	.765
	Lise	18	4.31	0.610	59.92		
	Lisans	86	4.24	0.641	56.66		
	Lisansüstü	6	4.33	0.516	59.67		

$p>0.05$

Tablo 5'te katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre AMEDÖ'den ($p=.874>.05$) aldıkları puanlar sonucunda anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Ulaşılan sonuçlara göre profesyonellik ($p=.809>.05$), saygı ($p=.892>.05$), sorumluluk ($p=.597>.05$) ve hoşgörü ($p=.765>.05$) alt boyutları ile katılımcıların eğitim durumları arasında da herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Tablo 6. Katılımcıların antrenörlük kademesi değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Antrenörlük Kademesi	n	\bar{x}	σ	S.O.	Kruskal-Wallis H	
						χ^2	p
AMEDÖ	TFF Grassroots C	79	4.46	0.370	56.22	2.562	.464
	UEFA B Lisans	21	4.58	0.321	66.38		
	UEFA A Lisans	13	4.40	0.406	52.38		
	UEFA Pro Lisans	2	4.68	0.148	76.75		
Profesyonellik	TFF Grassroots C	79	4.50	0.376	55.94	4.751	.191
	UEFA B Lisans	21	4.65	0.338	69.29		
	UEFA A Lisans	13	4.36	0.511	48.73		
	UEFA Pro Lisans	2	4.77	0.314	81.25		
Saygı	TFF Grassroots C	79	4.30	0.611	59.09	1.041	.791
	UEFA B Lisans	21	4.35	0.478	59.19		
	UEFA A Lisans	13	4.21	0.406	49.23		
	UEFA Pro Lisans	2	4.37	0.530	59.25		
Sorumluluk	TFF Grassroots C	79	4.80	0.461	56.67	3.376	.337
	UEFA B Lisans	21	4.96	0.100	65.19		
	UEFA A Lisans	13	4.79	0.397	52.62		
	UEFA Pro Lisans	2	5.00	0.000	70.00		
Hoşgörü	TFF Grassroots C	79	4.22	0.635	55.79	1.681	.641
	UEFA B Lisans	21	4.30	0.648	59.52		
	UEFA A Lisans	13	4.41	0.709	67.15		
	UEFA Pro Lisans	2	4.50	0.707	69.75		

p>0.05

Tablo 6'da katılımcıların antrenörlük kademesi değişkenine göre AMEDÖ'den (p=.464>.05) aldıkları puanlar neticesinde anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Profesyonellik (p=.191>.05), saygı (p=.791>.05), sorumluluk (p=.337>.05) ve hoşgörü (p=.641>.05) alt boyutlarında da katılımcıların antrenörlük kademeleri değişkeni açısından herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 7. Katılımcıların antrenörlük süresi değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Antrenörlük Süresi	n	\bar{x}	σ	S.O.	Kruskal-Wallis H	
						χ^2	p
AMEDÖ	4 Yıldan Az	64	4.47	0.366	56.92	1.833	.400
	5-9 Yıl	23	4.56	0.375	66.02		
	10 Yıldan Fazla	28	4.44	0.354	53.88		
Profesyonellik	4 Yıldan Az	64	4.50	0.381	56.62	2.138	.343
	5-9 Yıl	23	4.62	0.357	66.76		
	10 Yıldan Fazla	28	4.46	0.435	53.96		
Saygı	4 Yıldan Az	64	4.33	0.588	60.84	1.283	.526
	5-9 Yıl	23	4.26	0.650	56.78		
	10 Yıldan Fazla	28	4.25	0.427	52.52		
Sorumluluk	4 Yıldan Az	64	4.81	0.478	58.13	.563	.755
	5-9 Yıl	23	4.91	0.206	60.57		
	10 Yıldan Fazla	28	4.82	0.368	55.59		
Hoşgörü	4 Yıldan Az	64	4.20	0.630	54.48	3.434	.180
	5-9 Yıl	23	4.44	0.714	69.13		
	10 Yıldan Fazla	28	4.26	0.597	56.91		

p>0.05

Tablo 7'ye göre katılımcıların antrenörlük süresi değişkeni açısından AMEDÖ'den ($p=.400>.05$) aldıkları puanlar değerlendirildiğinde anlamlı bir farklılığa rastlanılmamıştır. Profesyonellik ($p=.343>.05$), saygı ($p=.526>.05$), sorumluluk ($p=.755>.05$) ve hoşgörü ($p=.180>.05$) alt boyutlarında da anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır.

Tablo 8. Katılımcıların antrenörlük yapılan organizasyon değişkenine göre Kruskal-Wallis H testi sonuçları

	Organizasyon	n	\bar{x}	σ	S.O.	Kruskal-Wallis H	
						χ^2	p
AMEDÖ	Futbol Okulları	30	4.49	0.403	60.07	1.065	.900
	1.ve 2. Amatör	20	4.54	0.346	63.28		
	Süper Amatör	37	4.45	0.351	54.74		
	Bölgesel Amatör	7	4.50	0.378	57.93		
	Profesyonel Ligler	21	4.45	0.370	55.79		
Profesyonellik	Futbol Okulları	30	4.54	0.403	60.17	1.562	.816
	1.ve 2. Amatör	20	4.60	0.306	63.80		
	Süper Amatör	37	4.49	0.387	55.64		
	Bölgesel Amatör	7	4.34	0.575	48.29		
	Profesyonel Ligler	21	4.50	0.398	56.79		
Saygı	Futbol Okulları	30	4.26	0.612	56.53	4.038	.401
	1.ve 2. Amatör	20	4.36	0.558	61.48		
	Süper Amatör	37	4.33	0.598	61.11		
	Bölgesel Amatör	7	4.53	0.443	70.93		
	Profesyonel Ligler	21	4.16	0.469	47.00		
Sorumluluk	Futbol Okulları	30	4.80	0.616	61.63	2.261	.688
	1.ve 2. Amatör	20	4.85	0.332	58.23		
	Süper Amatör	37	4.82	0.310	53.53		
	Bölgesel Amatör	7	4.90	0.251	61.71		
	Profesyonel Ligler	21	4.87	0.324	59.24		
Hoşgörü	Futbol Okulları	30	4.35	0.580	61.70	3.237	.519
	1.ve 2. Amatör	20	4.31	0.670	61.05		
	Süper Amatör	37	4.12	0.686	51.43		
	Bölgesel Amatör	7	4.52	0.604	71.36		
	Profesyonel Ligler	21	4.25	0.631	56.93		

Tablo 8'de katılımcıların antrenörlük yapılan organizasyon değişkenine göre AMEDÖ'den ($p=.900>.05$) aldıkları puanlar sonucunda anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır. Ulaşılan sonuçlar incelendiğinde profesyonellik ($p=.816>.05$), saygı ($p=.401>.05$), sorumluluk ($p=.688>.05$) ve hoşgörü ($p=.519>.05$) alt boyutlarında da herhangi bir anlamlı farklılığa bulunmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Futbol branşının önemli paydaşlarından biri olan futbol antrenörlerinin birçok değişkene göre antrenörlük eğilimlerinin ve antrenörlük yapılarının durumu inceleme

altına alınmıştır. Bu araştırma, futbol antrenörlerinin etik kavramına karşı tutum ile davranışlarını incelemek ve meslek etiği kurallarına uyup uymadıklarını ölçmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan veriler, cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, antrenörlük süresi, antrenörlük kademesi ve antrenörlük yapılan organizasyon değişkenleri açısından analiz edilmiştir.

Araştırmaya dâhil olan bireylerin %92.2'sinin (n=106) erkek antrenörlerden oluştuğu, yaşları incelendiğinde ise en fazla katılımcının %47.8'le (n=55) 18-25 yaş aralığında bulunan antrenörlerin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların antrenörlük kademesi sorusuna verdikleri cevaplar sonucunda en çok katılımın %68.7 ile (n=799) TFF Grassroots C kademesinde bulunan antrenörlerden olduğu bulunmuştur. Bireylerin antrenörlük süreleri değerlendirildiğinde %55.7'sinin (n=64) 4 yıldan az cevabını verdikleri tespit edilmiştir. Gönüllü katılımcıların antrenörlük yapılan organizasyon açısından vermiş oldukları cevaplar neticesinde %32.2'sinin (n=37) Süper Amatör Ligde görev yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 1). Elde edilen bulgular incelendiğinde, Muğla bölgesinde görev yapan futbol antrenörlerinin AMEDÖ'den aldıkları puanlar sonucunda ulaştıkları en yüksek ortalama profesyonellik alt boyutundadır. Bunu sırasıyla saygı, sorumluluk ve hoşgörü alt boyutları takip etmektedir (Tablo 2). (H1) Cinsiyet değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir farklılık yoktur hipotezi ulaşılan sonuçlar neticesinde doğrulanmamıştır. Ölçeğin geneline ve alt boyutlara bakıldığında kadın ve erkek antrenörler arasında profesyonellik ve hoşgörü alt boyutlarında kadın antrenörlerin lehine anlamlı bir farklılığa ulaşılırken, saygı ve sorumluluk alt boyutlarında ise istatistiksel açıdan farklılık bulunmamıştır (Tablo 3). Ulaşılan sonucun, kadın antrenörlerin meslek etiği kavramına daha fazla önem vermesinden kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Kadın ve erkek antrenörlerin konu ile ilgili farklı düşüncelerinin sebebi, erkek antrenörlerin kadın antrenörlere nazaran sert mizaçlı, kadın antrenörlerin ise erkek antrenörlere göre daha hoşgörülü ve anlayışlı kişilik özelliklerine sahip olması olabilir (Kayır ve Özbek 2021). Antrenörlerin cinsiyet değişkenine göre meslek etiği ilkelerinin değerlendirildiği bazı çalışmalarda erkek antrenörlerin lehine sonuçlara ulaşılmıştır (Dolaşır-Tuncel, 2009; Güvendi, Türksoy, Keskin, Altıncı ve Şahin, 2016). Atlı, Karadağ ve Mirzeoğlu (2022), Dolaşır (2005) ve Güven ve Öncü'nün (2012) ulaştıkları sonuçlara göre sporcuların cinsiyetlerine göre antrenörlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca Certel, Alkış ve Gürpınar'ın (2018) gerçekleştirmiş oldukları

çalışmada, antrenörlerin cinsiyet değişkeni açısından mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır. (H2) Yaş değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi doğrulanmamıştır. Katılımcıların yaş değişkenine göre elde edilen bulgular sonucunda, araştırmaya katılan kişilerin yaşları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 4). Dolaşır'ın (2005) antrenörlerin mesleki etik ilkelerini ölçtüğü çalışmada da yaş değişkeni ve mesleki etik ilkelere uyma düzeyi arasında herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamış ve çalışmamızla benzerlik göstermiştir. (H3) Ulaşılan sonuçlar incelendiğinde, eğitim durumu değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik tutum ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi doğrulanmamıştır. Çalışma sonuçlarımızla paralellik gösteren Atlı vd. (2022), Güvendi vd. (2016) ile Koçak'ın (2015) ulaştıkları bulgular sonucunda antrenörlerin eğitim durumları ve meslek etiği davranışları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Dolaşır'ın (2005) antrenörlerin mesleki etik düzeyleriyle ilgili antrenörlerin vermiş oldukları cevapları değerlendirdiği çalışmasında, antrenörlerin eğitim düzeyleri ve mesleki etik ilkelere uyma durumları arasında bir farklılığa ulaşmamıştır. Bunun yanı sıra aynı çalışmada eğitim düzeyleri farklı olan sporcuların antrenörleriyle ilgili vermiş oldukları cevaplara göre anlamlı farklılığa ulaşılmıştır. Üniversite eğitimi almış olan sporcuların alamayanlara göre antrenörlerinin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin daha düşük olduğu cevabını vermişlerdir. (H4) Antrenörlük kademesi değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi doğrulanmamıştır. Araştırmada futbol antrenörlerinin AMEDÖ'den aldıkları puanlar sonucunda herhangi bir anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. UEFA Pro lisanslı antrenörlerin genel olarak verdikleri cevaplar, etik değerlere önem verdiklerini gösterse de farklı antrenörlük kademelerine sahip olan antrenörler ile aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa ulaşılmamıştır (Tablo 6). Bu sonucun yanı sıra alan yazında yer alan ve Atlı vd. (2022) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, voleybol antrenörlerinin kademesi ve meslek etiği davranışları arasında anlamlı farklılıklara ulaşılmış ve çalışmamızdan farklı bulgular elde edilmiştir. (H5) Antrenörlük süresi değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi doğrulanmamıştır. Muğla bölgesinde görev yapan futbol antrenörlerinin antrenörlük süresi değişkenine göre AMEDÖ'den aldıkları puanlar neticesinde hem alt boyutlarda hem de ölçeğin genelinde istatistiksel olarak anlamlı bir sonuca ulaşılmamıştır (Tablo 7). Dolaşır'ın (2005)

çalışma sonuçlarına göre antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri ve kıdemleri arasında herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamış ve çalışmamızla paralellik göstermiştir.

(H6) Antrenörlük yapılan organizasyon değişkenine göre futbol antrenörlerinin etik davranış ve tutumları arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezi doğrulanmamıştır. Araştırmada antrenörlük yapılan organizasyon değişkenine göre AMEDÖ'den alınan puanlar neticesinde hem alt boyutlarda hem de ölçeğin genelinde anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Atılı vd. (2022) voleybol antrenörlerinin mesleki etik davranışlarının incelendiği çalışmada, deneyim süreleri arasında genç yaş ve deneyimi az olan gruplar lehine anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Tablo 8). Sonuç olarak; antrenörlerin mesleki etiğe karşı tutum ve davranışlarının incelenmesi amacıyla yürütülen çalışmada, katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, eğitim düzeyleri, antrenörlük kademesi, antrenörlük süresi ve antrenörlük yapılan organizasyon değişkenleri açısından incelemelerde bulunulmuştur. Elde edilen bulgular sonucunda araştırmacılar tarafından belirlenen sorular arasında yer alan cinsiyet değişkeni ve antrenörlerin mesleki etiğe karşı tutum ve davranışları arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Ancak çalışmada yer alan yaş, eğitim düzeyi, antrenörlük kademesi, antrenörlük süresi ve antrenörlük yapılan organizasyon değişkenleri açısından herhangi bir anlamlı farklılığa ulaşılmamıştır.

Öneriler

- Hem gerçekleştirilen antrenörlük kurslarında hem de spor eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında yer alan derslere ek olarak meslek etiği konusunun ayrı bir ders olarak eğitim-öğretim programında yer alması gerekmektedir.
- TFF tarafından antrenörlere verilen kurs ve seminerlerde etik, mesleki etik, fair play ve sportmenlik temalı eğitimlerin verilmesi daha istendik davranışlar sergileyen bir kitleye sahip olunmasına destek olacaktır.
- TFF ve TÜFAD iş birliği ile antrenörlük yapacak kişilerin oluşturulan "Meslek Etiğine Uygunluk" sertifikası ile antrenörlük yapmalarına izin verilmesi bu duruma katkı sağlayacaktır.
- Daha büyük ve farklı örneklem gruplarının tercih edildiği çalışmalar yapılarak antrenörlerin mesleki etik düzeyleri daha detaylı incelenebilir ve branşlar arasındaki farklılıklar değerlendirilebilir.

Kaynaklar

- Akgül, A., & Mutlu, T. O. (2021). Basketbol klasman hakemlerinin iletişim becerilerinin problem çözme süreçleri üzerine etkisinin incelenmesi. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(3), 81-95.
- Atlı, K., Karadağ, Ö., & Mirzeoğlu, A. D. (2022). Voleybol antrenörlerinin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşlerinin karşılaştırılması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 171-188.
- Aydın, İ. (2021). Eğitim ve öğretimde etik. Pegem Yayıncılık.
- Büyükoztürk Ş. (2019). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Yayıncılık.
- Certel, Z., Alkış, A., & Gürpınar, B. (2018). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin antrenör ve sporcu gözüyle değerlendirilmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 8(2), 223-231.
- Cruickshank, A., & Collins, D. (2015). The sport coach. In O'Boyle, I., Murray, D., and Cummins, P. (Eds.), *Leadership in sport* (pp. 155-172). Routledge.
- Dinçer, Ö. (1997). Stratejik yönetim ve işletme politikası. Beta Yayıncılık.
- Dolaşır S. (2005). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerine ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Dolaşır, S. (2005). Değişim yönetimi ve spor örgütleri. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 11-15.
- Dolaşır, S. (2006). Antrenörlük etiği ve ilkeleri. Gazi Yayınevi.
- Dolaşır-Tuncel, S., & Büyükoztürk, Ş. (2009). Antrenörlerin mesleki etik ilkeleri nelerdir? Nasıl ölçülür? Ölçek geliştirme: Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliği. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(4), 159-168.
- Duffy, M., & Passmore, J. (2010). Ethics in coaching: An ethical decision-making framework for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 5(2), 140-151.
- Eitzen, D. S. (2016). Fair and foul: Beyond the myths and paradoxes of sport. Rowman & Littlefield.
- Ferrero, F. (Ed.). (2006). *The British Canoe Union Coaching Handbook*. Pesda Press.
- Çabuk, A., & İşgüden, B. (2006). Meslek etiği ve meslek etiğinin meslek yaşamı üzerindeki etkileri. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(16), 59-86.

- Güven Ö., & Öncü E. (2012). Antrenörlerin etik dışı davranışları ile ilgili sporcu algısı ölçeğinin geliştirilmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 67-75.
- Güvendi, B., Türksoy, A., Keskin, N., Altıncı, E. E., & Şahin, S. (2016). Antrenörlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, (7), 43-61.
- Karakoç, Ö., Yüksek, S., Aydın, A. D., Karakoç, B., Yetiş, Ü., & Baydil, B. (2011). Milli Takım düzeyindeki erkek judocuların kulüp antrenörlerinde gözlemledikleri etik dışı davranışlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 321-332.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B. & Kâhya, S. (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49.
- Kayır, B., & Özbek, O. (2021). Antrenörlerin meslek etiği davranışlarına ilişkin antrenör ve sporcu görüşleri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 1-12.
- Kentsu, J. (2007). Okul yöneticilerinin kişilik özelliklerinin örgütsel etik üzerine etkisi. [Yüksek Lisans Tezi], Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Koçak, Ç. V. (2015). Voleybol antrenörlerinin mesleki yeterlikleri [Doktora Tezi]. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Potrac, P., Jones, R., & Armour, K. (2002). It's all about getting respect: The coaching behaviors of an expert English soccer coach. *Sport, Education and Society*, 7(2), 183-202.
- Sural, V., İlhan, E. L., & Esentürk, O. K. (2018). Özel sporcularla çalışan antrenörlerin iş doyum düzeylerinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 126-137.
- Tepeköylü, Ö., & Soytürk, M. (2019). Sporcu algılarına göre antrenör iletişim becerileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 576-583.
- Yıldız, Ö., & Yıldız, M. (2020). Futbol hakemlerinin sporun ahlaki iklimine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 357-378.